

KBS St. Jozef
een school om te ontdekken

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

KBS St. Jozef

Januari 2015

Bij acuut en ernstig geweld:

- Veilig thuis (vanaf 1-1-2015) 0800-2000 (spoorlaan 448 Tilburg)

Stappenplan kindermishandeling en huiselijk geweld

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Definities	4
Taakomschrijving	5
Wet en regelgeving	6
Stappenplan	8
Bijlagen	12
Bijlage 1: Signalen kindermishandeling (kinderen van 4-12 jaar)	12
Bijlage 2: Signalen van Huiselijk Geweld	14
Bijlage 3: Gespreksvoering met ouders	15
Bijlage 4: Gespreksvoering met kinderen	18

Inleiding

Helaas komt het voor dat kinderen soms te maken met huiselijk geweld of kindermishandeling. Het behoort volgens KBS St. Jozef tot de verantwoordelijkheid van de medewerkers dat zij in contacten met kinderen en hun ouders/verzorgers alert zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling, deze herkennen en zorgen dat er effectief gereageerd wordt op deze signalen.

Deze meldcode is bedoeld ter ondersteuning van alle medewerkers van KBS St Jozef en de betrokken vrijwilligers. In de meldcode worden de stappen beschreven welke van medewerkers en vrijwilligers worden verwacht zodra signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling zich openbaren en welke ondersteuning daarbij voor handen is.

Definities

Onder *huiselijk geweld* wordt verstaan:

(dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

Onder *kindermishandeling* wordt verstaan:

iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking.

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

Taakomschrijving

Interne vertrouwenspersoon	Lex de Roo Jacqueline Meeuwssen	Leerkracht groep 6 Leerkracht groep 6
Directie	Cor Zijlmans	Directeur
Externe contactpersoon	Extern vertrouwenspersoon GGD HvB 073-6404090 externe.vertrouwenspersoon@ggdwestbrabant.nl	GGD Hart voor Brabant
Intern Begeleider	Marion van Dongen Wendy Saman Régine Kerkhof	IB-ers van KBS St. Jozef
Aandachtsfunctionaris	Marion van Dongen Wendy Saman Régine Kerkhof	IB-ers van KBS St. Jozef
Bevoegd gezag	College van bestuur Gerard Miltenburg	Stichting Nuwelijn
Beroepskrachten	Leerkrachten, overig personeel en vrijwilligers	KBS St. Jozef
Zorgpartners	Sociaal verpleegkundige; Mayke Slenter m.slenter@ggdhvb.nl Schoolmaatschappelijk werk; Andrea van Koolwijk a.vankoolwijk@imwtilburg.nl CC-er SBO; Piet van Alphen Piet.vanAlphen@inos.nl	Leden van het extern zorgteam

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

- De taken van **de interne contactpersoon** bestaan uit het doorlopen van de stappen die vermeld staan in de Meldcode en verslaglegging in het leerlingdossier in Parnassys.
- **De directie** heeft een adviserende en beslissende taak in overleg met de interne contactpersonen.
- **Externe contactpersonen** hebben een adviserende rol en kunnen ingeschakeld worden als gesprekspartners wanneer dat nodig is.
- Bevoegd gezag is **het College van bestuur**. Het wordt benaderd als er een melding gedaan moet worden inzake seksuele intimidatie tussen beroepskrachten en leerlingen. De directie benadert het college van Bestuur volgens de protocollen van de stichting over zaken die spelen.
- **De intern begeleider** dient op de hoogte te zijn van de aanwezigheid van een vertrouwensdossier van een leerling. Zo kan ze altijd navraag doen over een leerling die ze in behandeling heeft. De intern begeleider is tevens aandachtsfunctionaris.
- **De aandachtsfunctionaris** heeft een belangrijke rol bij het implementeren van de meldcode in de organisatie en bewaakt de interne processen met betrekking tot mishandeling, misbruik en huiselijk geweld. Daarnaast denkt zij mee bij het doorlopen van een kwalitatief goed verlopende procedure bij vermoeden van mishandeling, misbruik of huiselijk geweld.
- **De beroepskrachten** hebben een signalerende rol en noteren de feiten en waarnemingen. Zij nemen contact op met de vertrouwenscontactpersoon of de Intern begeleider afhankelijk van het feit of de waarneming.
- **De zorgpartners;** de intern begeleider bespreekt de zorgen rondom een kind/gezin in het extern zorgteam van de school met de zorgpartners.

Wet en regelgeving

De wet op de jeugdzorg, artikel 53 lid 3BW, bevat een meldrecht.

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of andere zwijgplicht heeft op basis van dit wettelijke meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling (zo nodig zonder toestemming van de leerling en / of de ouder), bij het AMK te melden. Ook het verstrekken van informatie over de leerling of de ouders op verzoek van het AMK valt onder dit meldrecht.

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

Privacy

De Wet bescherming persoonsgegevens geeft kaders aan over privacy. Deze kaders zijn in regels vastgelegd in het privacyreglement van de organisatie.

- Privacywetgeving mag niet in het nadeel van het kind werken. Het belang van het kind staat altijd voorop!
- Een vertrouwensrelatie met ouders is een middel, geen doel.
- Binnen de wetgeving is handelen altijd mogelijk (!), omdat:
 - De meeste ouders toestemming geven om iets met de situatie te doen;
 - Wanneer er geen toestemming van ouders is maar er toch zorgen zijn, kan het kind anoniem in een overleg (bijvoorbeeld een Zorgadviesteam) besproken worden of kan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling geraadpleegd worden;
 - Bij ernstige zorgen kan de situatie altijd met het AMK worden besproken.

Dossiervorming

Kinderopvang, scholen en jeugdgezondheidszorg verzamelen informatie over kinderen en gezinnen en vallen onder de Wet bescherming persoonsgegevens. Deze wet is bedoeld om ervoor te zorgen dat de gegevens over personen zorgvuldig worden gebruikt en om misbruik ervan tegen te gaan. Een dossier is daarom alleen toegankelijk voor de betrokkenen van het kind binnen de organisatie (pedagogisch medewerkers, leerkrachten, verpleegkundigen e.d.).

Toestemming

Toestemming wordt aan ouders/verzorgers gevraagd wanneer een organisatie het kind wil bespreken in een overleg, bijvoorbeeld een Zorgadviesteam. Tot 16 jaar wordt toestemming aan de ouders gevraagd. Vanaf 16 jaar wordt toestemming aan het kind gevraagd. Wanneer ouders of jongere geen toestemming geven, kan het kind alleen anoniem besproken worden.

Recht op inzage

Ouders/verzorgers en jongeren vanaf 16 jaar hebben recht op inzage in het dossier. Dat betekent dat zij het dossier mogen inzien. Wanneer je verslagen of gegevens in het dossier opslaat is het belangrijk dit zorgvuldig en met objectieve gegevens te doen. Hierdoor is het dossier voor een ieder in te zien. Sommige medewerkers houden werkaantekeningen bij. Dit mag zolang het een geheugensteuntje voor jezelf is en je deze gegevens niet met anderen deelt. Het is niet toegestaan om een openbaar en een geheim dossier aan te leggen.

Stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in beeld en maak hiervan een rapport. Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk en let er op dat een datum niet ontbreekt!

Hypothesen en veronderstellingen worden eveneens vastgelegd, vermeld daarbij uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.

- Leg signalen vast (naam en datum)
- Maak verslag van de gesprekken over signalen (met wie en datum)
- Leg besluiten en acties vast in het dossier (naam en datum)
- IB-er registreert signalen in webbased programma "zorg voor Jeugd"
- Leg eventuele signalen vast die weerspreken (naam en datum)

Stap 2: Collegiale consultatie

De leerkracht deelt eventuele vermoedens en zorg met collega's en/of intern begeleider/aandachtsfunctionaris.

- Bespreek de signalen met de schoolvertrouwenspersoon of IB-er/aandachtsfunctionaris
- Leg deze contacten vast door het maken van aantekeningen in Parnassys
- Beschikbare gegevens ordenen
- Indien er sprake is van seksueel overschrijdend gedrag maakt de IB-er een inschatting om vervolgstappen uit te kunnen zetten

Wanneer blijkt dat het nemen van vervolgstappen noodzakelijk is, stemmen de vertrouwenspersoon en de IB-er samen af wie de casemanager wordt. De casemanager krijgt de regie over het proces. De directeur wordt geïnformeerd over de situatie.

- Casemanager informeert bij het ZAT of er meer signalen bekend zijn
- Casemanager wint anoniem advies in bij het AMK of het Steunpunt huiselijk geweld, deskundigheid bij eer-gerelateerd geweld zal door hun kunnen worden ingeschakeld bij het Landelijk Expertise Centrum Eer Gerelateerd Geweld

Stap 3: Gesprek met de ouders en/of de leerling

De casemanager maakt samen met de medewerker de signalen bespreekbaar met de ouders en/of de leerling. Ouders behoren in de regel geïnformeerd te worden over wat er speelt bij hun kind.

Het doen van een melding ZONDER dat de signalen zijn besproken met de ouders en/of de leerling is alleen mogelijk is:

- De veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- Als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouders/leerling door dit gesprek het contact met u zullen verbreken.

De casemanager en de leerkracht beoordelen (eventueel in overleg met het AMK) of een gesprek met de leerling zinvol en / of mogelijk is. Bij leerlingen jonger dan 12 jaar voert de IB-er het gesprek in aanwezigheid van de ouders. Leerlingen in de basisschoolleeftijd mogen niet zelf beslissen over het verstrekken van gegevens aan derden. Hierover moet het gesprek met de ouders (voogd of verzorgers) gevoerd worden.

Is de leerling 12 jaar of ouder dan wordt het gesprek gevoerd met de leerling en / of de ouder.

GESPREKSAGENDA:

1. leg het doel uit van het gesprek;
2. beschrijf de feiten/ signalen die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
3. nodig uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen.

Ook dit gesprek dient schriftelijk te worden vastgelegd in Parnassys! (Namen aanwezig en datum).

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

De casemanager weegt en beoordeelt samen met de directeur op basis van alle verworven informatie het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling.

Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Het ZAT kan hierbij adviseren. Leg ook deze afweging schriftelijk vast in Parnassys.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

De casemanager komt in overleg met de directeur tot een besluit (eventueel ondersteund door deskundigen), zelf hulp organiseren of melding doen.

Optie 1: zelf hulp organiseren en de effecten volgen:

Indien de leerling en / of het gezin voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kan worden door school, wordt overgegaan tot het zelf organiseren van hulp:

- organiseert de casemanager de noodzakelijke hulp (daarbij is indien nodig/gewenst de betrokkenheid van het zorgteam/zorgadviesteam mogelijk);
- volgt de casemanager de effecten van deze hulp;
- doet de casemanager alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

Optie 2: melden bij anderen en bespreken met de ouders / leerling:

Indien de leerling en / of het gezin niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermd kan worden door school, wordt de casus gemeld bij anderen:

- de casemanager of de directeur meldt het vermoeden bij het AMK of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld
- sluit bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan wanneer de informatie die wordt gemeld van anderen afkomstig is;
- overleg bij de melding met het AMK of het Steunpunt Huiselijk Geweld wat vertegenwoordigers van school na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunnen doen om de leerling en de gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen;
- De IB-er geeft een zorgsignaal af in het signaleringssysteem 'Zorg voor Jeugd'. (Voor toelichting zie: www.zorgvoorjeugd.nl) Met dit zorgsignaal worden eventuele andere hulpverleners werkzaam in het gezin geïnformeerd over de betrokkenheid van de school bij dit gezin.

De melding wordt vooraf met de ouders en/of de leerling besproken door de casemanager en de leerkracht.

Van contacten met de ouders en/of de leerling over de melding kan worden afgezien:

- als de veiligheid van de leerling, die van medewerkers, of die van een ander in het geding is;
- als er goede redenen bestaan om te veronderstellen dat de ouders/leerling daardoor het contact met school zal verbreken.

Leg alle ondernomen acties, afwegingen, gevolgen en vervolgstappen schriftelijk vast.

Stap 6: Volgen en afsluiten

Een melding is geen eindpunt. De leerling blijft immers onderwijs volgen. Voor een goede voortgang en behoud van de relatie tussen ouders, leerling en school is nazorg geboden. Het AMK en het Steunpunt Huiselijk Geweld houden melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

Tenslotte wordt de aanpak geëvalueerd met alle betrokkenen.

Bijlagen

Bijlage 1: Signalen kindermishandeling (kinderen van 4-12 jaar)

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar. De signalenlijst is een hulp- middel om een vermoeden van kinder-mishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te "bewijzen". Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben.

Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleding aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen

- angst om zich te uiten
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesses in spel
- apatisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- kind doet zichzelf pijn
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld

Overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- vergeet preventieve inenting
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- van succesvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen of oppakken
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Bijlage 2: Signalen van Huiselijk Geweld

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van huiselijk geweld. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden te onderbouwen, niet om huiselijk geweld te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen een partner of gezinslid uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van huiselijk geweld. Maar er zijn ook mensen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat deze worden mishandeld.

Lichamelijk letsel

- Blauwe plekken;
- Ontwrichtingen van bijvoorbeeld kaak en schouder;
- Schedelletsel;
- Verwondingen;
- Snij-, brand-, bijt-, en hoofdwonden;
- Verlies van tanden;
- Breuken van ribben, anus, kaak en andere botten;
- Genitale beschadigingen en verminking;
- Gehoorstoornissen /trommelvliesperforaties.

Psycho-sociale klachten

- Symptomen van angst zoals trillen, zweten, duidelijkheid, hartkloppingen, hyperventilatie, droge mond, pijn in de hartstreek, kortademigheid;
- Symptomen van machteloosheid zoals slapte, moeheid, neerslachtigheid, depressiviteit, eetproblemen;
- Symptomen van spanning zoals hoofdpijn, buikpijn, maagpijn, menstruatiestoornissen, slaapstoornissen en nachtmerries;
- Afpersing;
- Chantage;
- Schuldbinding en afkopen;
- Geen beschikking over eigen geld of bezittingen;
- Garantstelling of op naamstelling van bezittingen;
- Onredelijke hoge afdracht van inkomsten;
- Vrijheidsbeperking en sociale isolatie;
- Gedwongen huwelijk;
- (Dreigen met) verstoting of echtscheiding;
- Het afpakken van kinderen.

Bijlage 3: Gespreksvoering met ouders

Houding:

- Neem een ontspannen houding aan.
- Ga naast de ouders staan en toon betrokkenheid.
- Accepteer de ouder met zijn gevoelens. Mensen kunnen verschillend reageren. Geef ouders de tijd om wat je hen verteld hebt te verwerken. Toon begrip en steun de ouder.
- Veroordeel of beschuldig ouders niet. Neem in ieder geval niet het woord kindermishandeling in de mond!
- Vergeet niet positieve en leuke kanten van het kind te vertellen!

Algemeen:

- Maak het doel van het gesprek duidelijk.
- Omschrijf bij het delen van zorgen concreet wat je zorg is zonder het woord kindermishandeling te gebruiken.
- Vertel de ouders wat er feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind.
- Laat ouders eerst stoom afblazen en toon begrip voor hun reactie.
- Vraag of ouders de genoemde concrete waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren.
- Vraag hoe ouders het kind thuis beleven.
- Respecteer de (ervarings-)deskundigheid van ouders met betrekking tot hun kind.
- Wees eerlijk en open, pas op voor vrijblijvendheid.
- Kies in het gesprek die invalshoek, die aansluit bij de specifieke cultuur en gewoonten van een gezin.
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouders.
- Zorg ervoor dat het belang van het kind in het gesprek centraal blijft staan.
- Spreek ouders aan op hun verantwoordelijkheid en stimuleer ze om zelf oplossingen te vinden.
- Stel je op als iemand die kan adviseren en helpen; niet als iemand die het probleem kan oplossen.
- Doe geen toezeggingen die je niet waar kunt maken.
- Als ouders zich dreigend uitlaten (wat uitzonderlijk is), benoem dat de ouder dreigt en stop het gesprek.
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouders een kopie.

Vaardigheden:

- Stel open vragen (wie, wat, waar, hoe, wanneer); deze vragen stimuleren ouders over hun ervaringen te vertellen en uitleg te geven over hun situatie.
- Vat het antwoord van de ouder samen, dit stimuleert om meer te vertellen.
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat..).
- Vraag om een voorbeeld.
- Benoem non-verbaal gedrag. Bijvoorbeeld: ik zie dat u straalt. De ouder zal waarschijnlijk meer gaan vertellen over zijn/ haar gevoel.
- Zwijgend doorvragen: Ja- knikken, hummen.

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

- Herhaal de vraag als de ouder de vraag niet heeft begrepen.
- Laat de ouders rustig uitpraten en reageer niet veroordelend of verontwaardigd.
- Wanneer de ouders helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal de ouder dan terug naar het hier en nu, bijvoorbeeld door te vragen of er nog geld in de parkeermeter moet, of suiker of melk in de koffie.
- Stiltes in het gesprek zijn niet erg; vaak vertellen ouders daarna pas hoe ze een situatie zelf ervaren.

Non-verbaal:

- Houd oogcontact.
- Praat op een manier die begrijpelijk is voor de ouder.
- Leun iets naar de ouder toe om interesse en concentratie aan te duiden.
- Door te knikken/hummen laat je zien dat je volgt wat de ouder zegt.

Hulpzinnen

Wanneer je met ouders jouw zorg over hun kind wilt bespreken, kun je gebruik maken van 'hulpzinnen'. Hierna volgen enkele voorbeelden.

Inleidende zinnen:

- Ik wil met u praten over de verandering in het gedrag van uw kind...
- Ik maak me zorgen over uw kind, omdat...
- Er is een verandering ontstaan in de groep, sindsdien is uw kind...

De werkelijke boodschap - vanuit het benoemen van feiten, kan als volgt luiden:

- Mij valt op.... , het lijkt of.....
- Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk....
- Uw kind is de laatste tijd wat stiller (onconcentreerder, rumoeriger, drukker, afwezig, verdrietig, boos, geheimzinnig) en daar maak ik me zorgen over.
- Uw kind heeft de laatste tijd wat moeite met andere kinderen, mij valt op....
- Hoe ervaart u dat zelf? Weet u misschien wat de oorzaak hiervan kan zijn?
- Hoe gaat het bij u thuis?
- Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)?
- Het lijkt of uw kind gepest wordt (of uitgescholden/bang/ straf krijgt/ klem zit/ gedwongen wordt/niet gelukkig is) en daar last van heeft, wat merkt u daarvan?

Het vervolg:

- Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er verandering in het gedrag van uw kind heeft plaatsgevonden.

Samenvattende vuistregels voor gesprekken met ouders

Wat belangrijk is om te doen bij het voeren van gesprekken met ouders:

- de ouders serieus nemen;
- doel van het gesprek duidelijk maken;
- praten over waarneembare ervaringen;

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

- de (ervarings)deskundigheid van de ouders met betrekking tot hun kind respecteren;
- naast de ouders gaan staan, betrokkenheid tonen;
- voorzichtig, maar duidelijk zijn (niet vaag);
- eerlijk zijn;
- aandacht hebben;
- duidelijk maken vanuit welk referentiekader je praat;
- zo veel mogelijk vanuit jezelf praten;
- de ouders stimuleren/uitnodigen om te praten;
- gevoelsreactie bij de ouders stimuleren;
- eigen onzekerheid tonen;
- voorbereid zijn (bijvoorbeeld leeftijden van kinderen weten);
- non-verbaal: aankijken, open en geïnteresseerde houding, je naar de ouders toewenden, niet bang zijn voor stiltes.

Wat je meestal beter niet kunt doen bij contacten met ouders:

- als deskundige tegenover de ouders gaan staan;
- vaktaal gebruiken;
- psychologiseren en etiketten opplakken;
- eigen mening/gevoelens centraal stellen;
- meningen en conclusies direct klaar hebben;
- veel onbelangrijke zaken opnoemen;
- alleen negatieve dingen over het kind vertellen;
- 'bergen' problemen noemen;
- gevoelens miskennen of bagatelliseren;
- in de reden vallen/verbeteren van de ouder;
- de ouder op tegenstrijdigheden opmerkzaam maken;
- (on)gelijke strijd aangaan;
- prognoses/diagnoses/voorbarige adviezen geven;
- te veel op het terrein van de ouders komen;
- moraliseren;
- beschuldigen of kwaad worden;
- geërgerd reageren;
- teveel waarom-vragen stellen;
- non-verbaal: friemelen/frutselen, geen oogcontact maken, onrustig zitten, nerveus, jachtig of verveeld overkomen.

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

Bijlage 4: Gespreksvoering met kinderen

Algemene tips voor het gesprek kinderen

- Bepaal van tevoren het doel van het gesprek.
- Voer het gesprek met een open houding.
- Sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening, interessegebied, tentamenweek.
- Steun het kind en stel het op zijn gemak.
- Raak het kind niet onnodig aan.
- Langdurig oogcontact kan bedreigend zijn.
- Dring niet aan om het alleen over jouw zorgen te hebben.
- Houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek.
- Laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens.
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind.
- Gebruik de woorden van het kind in jouw vragen of samenvatting.
- Vertel het kind dat het niet de enige is die zoiets meemaakt.
- Stel geen waarom-vragen.

Extra tips voor gesprek met kinderen tot 12 jaar:

- Ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en kies een rustig moment uit.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Begin met open vragen (Wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft dat gedaan?) en wissel deze af met gesloten vragen (Ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?).
- Vraag niet verder wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Geef aan dat je niet geheim kan houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het kind het beste kan helpen.
- Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die jij neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Informeer zo nodig het kind wat je gaat doen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

KBS St. Jozef

een school om te ontdekken

Metacommunicatie

Voor jongere kinderen zijn de regels van een gesprek nog niet altijd duidelijk. Ze begrijpen niet altijd wat volwassenen zeggen, wat zij bedoelen of waar zij op uit zijn. Het is daarom belangrijk om via metacommunicatie (communiceren over de communicatie) het kind duidelijk te maken wat er speelt.

- Maak het doel van het gesprek duidelijk.
- Laat een kind weten wat je intenties zijn.
- Laat een kind weten dat je feedback nodig hebt.
- Laat een kind weten dat het mag zwijgen.
- Probeer te benoemen wat je voelt en volg wat je voelt.
- Nodig het kind uit zijn of haar mening over het gesprek te geven.